

Silja Nieminen

Perinteisesti lapsuuteen yhdistetyt lelut, keräilyhahmot ja muut harrastukset kiinnostavat nykyään yhä useampaa aikuista. Ilmiölle on vakiintunut oma nimityksensä Kidult, Tampereen yliopiston lelu- ja leikkikulttuurien dosentti Katriina Heljakka. Mitä Kidultilla tarkemmin ottaen tarkoitetaan?

Katriina Heljakka

Me voidaan oikeastaan lähteä lähestymään tätä kysymystä hieman siitä näkövinkkelistä, että miten me ollaan tultu tilanteeseen, jossa aikuisia leikkijöitä uvaillaan sanalla kidult. Tää liittyy laajemmin ilmiöön, joka tunnistetaan tutkimuksessa kulttuurin leikillistymisenä ja samaan aikaan ajattelen, että pelillistymiskehitys liittyy tähän toki, mutta myös sen rinnalla lelullistuminen ja kidult-termi ja -ilmiö liittyy nimenomaan tähän, että kulttuuri lelullistuu myös aikuisten elämässä eli leikkiminen ja leikilliset elementit laajenevat perinteisen lapsuuden ulkopuolelle osaksi aikuisten arkea, taidetta ja jopa työelämää. Mutta tää kidult-termi on tullut tietoisuutemme jo 2010-luvun alkupuolella ja se on huomioitu leluteollisuudessa nimenomaan tapana mieltää se, että miten aikuisten ikäryhmästä on kasvanut leluteollisuuttakin ja yleisesti ottaen mediaa ja populaarikulttuuria kiinnostava käyttäjäryhmä.

Silja Nieminen

Miksi yhä useampi aikuinen kiinnostuu perinteisesti lapsille tarkoitetuista tuotteista ja harrastuksista?

Katriina Heljakka

Tämä kulttuurin leikillistymisilmiö liittyy laajemmin siihen, että leikistä näyttäisi olevan tullut entistä hyväksyttävämpää myös aikuisten maailmassa. Toisaalta lelut ja muut leikilliset elämykset ovat aina liittyneet viihteeseen ja kulttuuriin. Myöskin ajatellaan vaikkapa populaarikulttuuria, niin monet tuotteet siellä, kuten esimerkiksi pelit, ovat jo leluja aiemmin vakiinnuttaneet aseman tämmöisinä leikkisinä tuotteina ja palveluina aikuisten elämässä. Mutta nyt näyttäisi siltä, että niin kuin 2013 ilmestyneessä väitöskirjassani, joka käsitteli aikuisten lelukulttuureja, hieman tapailin, niin nämä lelukaapin ovet ovat myöskin tietyllä tavalla aikuisten elämässä avautuneet ihan eri lailla, kuin mitä ne olivat ehkä muutama kymmenen vuotta sitten taaksepäin historiassa. Eli leluleikistäkin on tullut jollain tavalla sallitumpaa. Jopa coolia ja tämmöistä innostavaa ja inspiroivaa, kun sitä jaetaan sosiaalisen median alustoilla. Ihmiset tarvitsevat tässä ajassa jotenkin korostetusti leikkiä, leluja ja leikillisyyttä elämäänsä ja uskoisin, että näillä on kaikilla merkitys siihen, minkä takia kidultismista puhutaan tänä päivänä yhä enemmän, mutta leikillä on myöskin vakavissa yhteyksissä hyvin suuri merkitys ihmisten hyvinvoinnille ja tämä on varmasti sellainen asia, mikä on ollut läsnä kulttuurissa ja paljon kauemmin kuin nyt kymmenen vuotta taaksepäin

historiassa. Eli leikistä puhuttaessa niin voidaan ajatella, että se on tämmöinen iätön ja universaali ilmiö, mutta minkä takia ihmiset sitä harjoittaa elämässään, niin se tuo iloa ja mielihyvää. Monella tavalla rikastuttaa meidän elämää ja siitä erilaisina ilmentyminä voidaan pitää sitten näitä leikittäviä tuotteita ja palveluita, kuten leluja, pelejä ja leikillisiä ympäristöjä.

Silja Nieminen

No nostalgia mainitaan usein Kidult-ilmiön yhteydessä. Onko ilmiössä kyse pelkästään nostalgiasta vai myös jostakin muusta?

Katriina Heljakka

Oma tutkimus osoittaa, että tämä leikki on eteenpäin katsovaa ja orientoitunutta ja tarkoitan tällä sitä, että leikissä ollaan aina kiinnostuneita siitä, että mitä tapahtuu seuraavaksi. Sen vuoksi en ihan täysin osta tätä nostalgiaselitystä, josta paljon pelitutkimuksessa myös puhutaan, niin ainoana selittävänä tekijänä kidultismille vaan leikki on myös progressiivista eli se vie meitä eteenpäin. Se on myös tuottavaa, vaikka leikistä usein ajatellaan, että se ei ole hyödyllistä millään tavalla, mutta jos sitä lähestytään esimerkiksi tämän hyvinvoinnin näkökulmasta ja sen kannalta, että leikki ja luovuus ovat ikään kuin sisaruksia keskenään, niin me aletaan näkemään se leikin arvo ihan eri valossa.

Silja Nieminen

No monet aikuiset käyttävät runsaasti aikaa ja rahaa esimerkiksi legosetteihin ja hahmojen keräilyyn. Mitä nämä harrastukset antavat aikuisille? Ja millaisia merkityksiä niillä voi olla heidän elämässään?

Katriina Heljakka

Ensinnäkin aikuisten lelukulttuureissa tutkimusta tehdessäni olen ymmärtänyt asian niin, että aikuisilla on enemmän resursseja, tilaa, aikaa ja myöskin rahaa käyttää näihin erilaisiin leluihin ja elämyksiin. Ne tuovat iloa, viihtyvyyttä, mutta myöskin tarjoavat haasteita monessa mielessä. Varsinkin leluihin visuaalisena ja materiaalisen kulttuurin muotona niin liittyy paljon oppimista. Esimerkiksi lelujen valokuvataan paljon. Niitä jaetaan sosiaalisen median kanavilla, niiden yhteydessä kerrotaan tarinoita ja niille rakennetaan erilaisia tiloja. Niitä voi oikeastaan ajatella tämmöisinä maailmojen rakennusten ja rakentamisen välineinä ihan samalla tavalla, kun vaikkapa legoseteistä ajatellaan, että niiden kanssa pyritään rakentamaan tämmöisiä erilaisia hahmotelmia maailmasta, niin myös hahmolelujen, joita oma tutkimus eritoten käsittelee, niin niiden avulla kerrotaan erilaisia tilallisia materiaalisia tarinoita, jossa on sosiaalisia suhteita ja juonenkäänteitä. Ajattelisin siis sillä tavalla, että he myös oppivat käsittelemään erilaisia materiaaleja. Käyttämään mielikuvitustaan ja itseilmaisuaan ja myöskin rakentamaan omaa identiteettiään ja samalla sosiaalisia suhteita muihin leikkijöihin.

Eli tää on hyvin monitahoinen tämä ilmiö ja vaikka leikki on jossain tapauksissa hyvin intiimiä ja sellaista leikkien omassa päässään ikään kuin prosessoimaan, niin leikki on myös samaan aikaan hyvin sosiaalista toimintaa eli tää antaa. myös sellaista sosiaalista pääomaa, mutta ennen kaikkea hyvää mieltä.

Silja Nieminen

Uskotko, että kidult on ohimenevä trendi vai tullut jäädäkseen?

Katriina Heljakka

Ajattelen sillä tavalla, että aikuiset ovat aina olleet kiinnostuneita samoista asioista, mistä lapset ja myöskin voidaan ajatella niin, että aikuiset ja lapset ja eri sukupolvet jakavat yhteisiä leikkikokemuksia keskenään. Tällä tavalla ajateltuna niin ei ole kyse mistään uudesta. Se on vaan tää termi mitä tästä aikuisen iällä tapahtuvasta leikistä käytetään ja myös on mahdollista ajatella niin, että se on hyvin tämmöinen kaupallinen tapa hahmottaa aikuiset leikkijät ja niputtaa ikään kuin yhden tämmöisen termin tai ilmiön alle, mutta ilmiö sinänsä on varmasti kestävämpi, kuin kidult terminä. Kidult terminä on vaan lyönyt itsensä läpi, koska se jollain tavalla kertoo niin osuvasti siitä, että miten aikuiset leikkijät voivat olla lapsen mielisiä ikään kuin, vaikka he eivät olisi lapsellisia.

Jingle

Tämä on Radio Moreeni.